

Varangersamenes klagemål 1595.

side 1

Stormechtige, Alder Naadigste Konning, och herre, wii fattige fiinder, som err Etterss, Konninglige, MaJestats, undersatter, och tienerere, Boendiss utii fiinde byen wed Naffn Weranger, kand icke E.K.M: forholde, Effter Att E.K.M: tiener och sendingsbud, Simon fan Saling, err kommen till oss, utt i frganggene wiinter tiil woris Fiindebiuu saa att han haffde Baade hoss oss och Anden stets paa grenserne E.K.M: eriinde ud att Rette, taa haffr han Ladett kalde tillsammans Meniige Mand och Allmuffue uti woris fiinde biuu, tennum Allfwarligenn formanett och paamiint Att the tennum skulde holde, Som E.K.M: under sätter och troff tiener Bör Att gire, metz huis skatt, Rettighed, och Anden dell wii plichtige err, och haffer udgift, Baade Aff Arelds tiidt, och saa utii E.K.M: hglofflige salig herre faaders frettsomlige Reguring, fremdelis endnu, som tiillforne uforkortett, holder for smlig, laade udkomme, Taa wiilde, E.K.M: oss were en Naadig Konning, och herre uttii Liige maade her effter som E.K.M: hglofflige herre faader salig hos gud, werett haffr, huilckett wii ocsaa Nest gud som fattige, under satter, err for haabendiss, Till E.K.M: Meth ett Naadigt och Miideligt Inseelsse, ohm, tenn tonge ubillige Beskattning, och offuer Maadelige Besuerelse, wii fattige fiinder erre, Bleffuen Aff 3 Konnige, och herre teriss fogttr, haardeliigenn Besuerett, huilckett kand skeep, E.K.M: en Riinge ting wed udaff, huor udoffuer wii E.K.M: undersatter erre, kommen uttii stur Armod och forderffuelsse,

side 2

I fordom Tidt wtii E.K.M: hglofflige och salige Herr faaders Regiiering, terr S: Erick Munk, Jacop Hansen, Matz Skell, Henning Falster, huilcke haffr taa werett E.K.M: salige herre faaders Befallnings Mand paa Waardhus, taa Bleffue wii icke höger beskattett end huer skatt fiinde gaff I tedt hgste 3 wge fiisk och Narr terr kom en Nye slots herr paa waardhus, gaffue wii hannem tiill enn skenck aff woris fiinde Bye Wer Anger 30 waag fiisk, och Naar som helst fieltt fogtenn droge tiill att Indkreffue skatt drog han Icke stercker end sielff tredii och gaffue wii hannem tiill flyttnings ferd 8, helder 9 Rener I tett hgste, och gaff wii Icke Mere tiill preste pendinge huer Mand och quiinde 1 pd. fiisk, udaff ten sture Rengaard gaffue

wii till K.M. tiend 6 Rens diur for uten hoffuett Ryugge och Been, Aff tenn liiten Rengard gaffue, wii 3 Renss diiur for uten hoffuett Ryugge och Been, Aff thenn 3. Rengard, som kaldiis Sommer Rengard gaffue wii ochsaa 3 Renss diiur for uthen hoffuett Riiugge och Been, Effter E.K.M: høglofflige salige herre faaderss Afgang, haffue weredt en siiøfogtt weed Naffn Anders Simonsson, Att Ind kreffue skatt Aff oss fattige fiinder E.K.M: undersaater, och warr forn. Anderss Simonsson Siiøfogtt. Tiillførne førend, Hans Ollffsson Bleff Aff E.K.M: forskiickett Att were herr Befallnings Mand paa Wardøhuss, Taa haffuer førn. siiøfogtt Anders Simonsson, tenn stund hand haffde Machtt E.K.M: skatt Att Innførdere, handlett och skiickett sig[?] emodt oss fattige folck E.K.M: undersætter effter hans

sd. 3

Egen wiillge och utiilbørlighe Begiiering Medz Attshillige Besuerelser, wold och offuerlast, wor offer siig gud Matte forbarme, som følger herr Effter,

1. Først Att terr wii utii fordom tiidt effter gammel skiick och sedwane pleger huer skatt fiinde giiffue ett 100 Maadelige tørfisk err paa tett høgste wtti wecht Att Reggene for 3 waage.

Heremodt haffr førⁿ Anders Simonsson siiøfogett, twongen och Nødett oss att huer skatte fiinde Aff wor eniiste Bye Wer Anger Matte giiffue hannum ett 100 fiisk ten største hand kund siig udwellige, Beløber siig mere end 5 waage.

2. Haffr ochsaa werr Mand aff wor eniiste Bye, Wer Anger Matt giffue hannum 1 wog fiisk, som kaldess siielandss wag huilckett Icke helder haffr werett gambl sedwane.

3. haffr wii ochsaa, Matte giiffue Aff oss werr Mand och quinde tiill prestependiinge 1 waag fisk err Aff wor eniistii Biiu Wer Anger 60 waag fs.

4. haffr wii ochsaa Matte giffue Aarliigen Aarss, till slotts herrenss skenck Aff wor eniiste biiu, Wer Anger 30 waage fiisk,

5. haffr wii och saa matte Aarligen Arss fuld giøre tiill slotts spisningn aff woris Bye Wer Anger som beløber sig 60 waage fs.,

6. haffr wii och saa Matte giffue tiill siifogtten, ochsaa till fiieldt fogtten werr Aff tenndem 2 kand øll ere 4 kande øll, Aff werr mand uty wor biiu, huiilcken Aff oss Icke haffde Raad tiill the Matte giiffue tennum for te 4 kand øll 1 wåg fsk, Beeløber sig 60 waagr fisk Aff wor eniste biiu Wer anger,

sd. 4

7. haffr ochsaa Anders Siimonsson paa E.K.M: Naffn Brugett siin egen handell och Kiiøbensshafft, Medz øll Munngot Brendewiin och Anden waare, huilcktt samme hans ware och Kiiøbensshafft wii fattige fiinder metz woriss Reener Matte flytte och føre for hannum fraa Wassø tiill worr bu Werr Anger, ochsaa tiillbagge uetii Jen,

8. haffr hand ochsaa paa E.K.M: Naffn Nød och fraa tuengen woriss wildware liige som hand siielffr wiilde, suared wii hannum terr nogett emod, och icke lod hannum tennum godwilligen Bekomme truwed hand oss Metz knoffuel spiiudt hals Jern, huilckett hand ocsaa well haffe utt schifft Eblandt oss fattige folck for utten Nogen skyld helder Brøde,

9. haffr wii ochsaa aarligen Mott giffue for hannum 80 par Komag helder fiindscho.

10. haffr førn. siifogtt Anders Siimonsson dragett 7 helder 8 karll sterck tiill Att Indførdere schatten och tog hand tiill samme flyttningis ferd Icke Miinder end 40 Renss diiur.

11. haffr wii ochsaa fiieldt fogtten tiill flytningis ferd matte forschaffue fraa worr fiind Byu Wer Anger och tiill Aris bye 30 Reenss diiur,

12. haffr wii ochsaa siiden Matte schaffue samme fiieldt fogett metz woris egen Rener flyttning tiillbagge Aff en Bye wed Naffn Tenno bye,

13. haffr ocsaa Anders Siimonsson siifogett lagtt oss paa Nye Besuerelse udii woris Rengard, huor udaff err tengtt oss fattige folck samme Reen gaarder att holde wed macht, Baade E.K.M: tiill skade och oss fattige undersotter,

sd. 5

14. haffuer forne. Anders Simonssen oss Besueredtt Att huis Renss dur wii gaffue Aff

Rengaardene Effter gambl skick och sedwane tiill tiende for utten hoffuett Ryugge och Been, haffr wii Matte giiffue tennum Metz Alt sammen lige som the err falden.

15. haffr ochsaa Anders Simenssen oss forbødet och fraa taget Jakoss Elffue huilcken wii Aff Arelds tiidt haffr hafftt Att Bruge tiill woris Behoff och Nødtrofftige føde.

Forutten Alle disse Besuerliig. Artiickell som oss Aff forⁿ Anders Simenssen ere paalagtt haffr hand endan Brugett emodt oss fattige folck wold och offuer last som følger:

1. Haffuer samme Anders Simenssen ladet sette uti halss Jern en aff woris fiinder wed Naffn Stur Peder Hanss. quiinde, huilcken giick Bunden metz Gudss Band[?]. Bleff samme quinde saaledess udii Jern i kuld och frost Metz faren Att hund stackett terr Effter hund kom løs, døde.

2. haffde ocsaa Anders Simenssen siiofogett Nogelle Renss diiur gaendiss utt paa Marcken och fiieldene hoss wor Biiu Wer Anger som warr hans egen Rene, huor effter hand jagede en Aff woris fiinder wed Naffn Larss Perssenn hannem att hente samme Rene hiiem, taa warr tett Baade siilde ohm quelden, och saa en Mørcktt schodde helder taage worden, Icke Att kunde see langtt fraa err terr offuer sturtett udi søen och Bleffuen Borte.

3. Haffuer ochsaa forne. Anderss Simenssen wiilde hafftt en Aff woris fiinde Børn wed Naffn Magge Siifuers datter tagett Med wold och Bruget hiinde effter hans Egen wiillge, huor for hiinder faader, Siiuffuer Anderssenn Matte giffue hannem 1/2 kanne[?] tran Att Beholde samme hans datter for hannum uti fred.

sd. 6

4. Ere wii fattige folck ochsaa Itter Merre Bleffuenn, Besueredt Icke Att Matte Niude den dell oss ere undt och forlent terr tiill Mettz schriifft liigen forsegeltt Aff E.K.M: Befallniingsmænd Peder Hanssen, Peder Tott, Jørgen Kaas och

5. Andere Men, Effter Att Nu Riisserne och Suenskenn teriss fogtter formercked, wii fattige folck Bleffett saalediis Beswerett Aff E.K.M: fogtter, ten haffur oss ochsaa Riisserns fogtt oss Beswerett paa siin siide, først tager hand Aff wor eniiste Biiu Wer Anger 10 dall Mere

end gambl sedwane werett hahffr, och saa tiill hans tiener 10 dall err 20 Aff wor eniiste Biiu Wer Anger, terr tiill och saa 2 Besuerliige uttspiisniinge paa 12 helder 13 personer Mere end Aff gambl tiid haffr werett, Och terr som wii siiger helder starr emod tennum dett giffue saadane ubillige skatt och skeenck, gaar te hen och skiiutter

6. I hiell wore kjær och faar. Suensken wii pleier att giffue for 2 Aars skatt 3 1/2 mrk. dansk hannum skal nu Aff oss giiffue werr skattfiinde Aff woris Biiu Wer Anger 5 mrk. dansk for uten

7. utt spiisning, och fordennschafft: Saa haffr Nu E.K.M: slotts fogett paa Wardøhuss forbøden oss Att wii icke skulde giiffue Suenssken Nogen skatt huor utii wii och saa haffr werett hannum liudig haffr tee terr Truwett oss Att Konning Aff Suerig skall sende hans krigss folck tell oss Att fraa tage, och opbrende huiss fattig dell wii haffe Err terr for Aff oss fattige folck till E.K.M: woris Idmygliig Bøen uttii tenne woriss Tonge Besuerelse, ohm hiielp och formiildelse, E.K.M: wiilld oss fattige undersætter som enn Christen Konning oc herre, Beskiiutte, och hendt haffue utii woriiss rettferdighed Att oss icke Matte skee Noegen offuer last Aff Suensken helder och saa Aff Riisserne, wii loffuer Nest gud oss Emod E.K.M: Att holde Aff woris Effuene och for muffue, som hørige och Liudige undersatter tennum Bør Att giøre, for wentendiiss herrpaa Aff E.K.M: ett gunstigt Suar oss fattige under satter tiill hielp och Biistand.

E.K.M: undrsatter fiinderne utii Warr Anger fiordh.

sd. 7

Nils Gunderssen, Nils Torsson, Peder Andersson Mognes Persson,
Brun Jell Olssen Hellige Jurtssen, Gunder Torsson, Ung Nils Gunderssen

Ett some lauffrets Mend utii Wer Anger fiinde Biiu med Meniige Mand.

Bumerker.

Transkribert K. Rauø 1996.